

საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმა (2019-2022 წ.წ.)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და
ბუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი

(ორგანიზაციის დასახელება)

სოფლის მეურნეობა

(პრიორიტეტის¹ დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა)

1. მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეზე მცხოვრებ დევნილ ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობა“ 2018 წ.

(პროგრამის დასახელება და განხორციელების სავარაუდო ვადები)

2. პროგრამის დასაბუთება, არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე

ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მდებარე ადმინისტრაციული რაიონებში - გალი, ზუგდიდი, წალენჯიხა - მოსახლეობა მეტწილად დასაქმებულია აგრარულ სექტორში და შესაბამისად მათ შემოსავლის ერთ-ერთი ძირითადი წყაროა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება. პოსტსაბჭოთა პერიოდში სამომხმარებლო ბაზარზე არსებულმა მოთხოვნებმა მნიშვნელოვნად შეცვალა მდგომარეობა მრავალწლიანი კულტურების გაშენების კუთხით, კერძოდ, ჩაი და (ნაწილობრივად) ციტრუსის კულტურები ჩაანაცვლა თხილმა. ამ კულტურის მიერ დაკავებული ფართობი მნიშვნელოვნად გაიზარდა - მხოლოდ გალის რაიონში თხილი დაახლოებით 8 000 ჰა-ზეა გაშენებული. ერთის მხრივ, თხილის ფართობების მასშტაბური ზრდა, და მეორეს მხრივ, მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის ფონზე აგრო-სერვისებზე შეზღუდული ხელმისაწვდობა კომპლექსური პრობლემების მიზეზი გახდა. ხშირ შემთხვევაში ნიადაგის შესწავლისა და მინიმალური აგრო-ტექნიკური ღონისძიებების იგნორირებით ხდებოდა თხილის გაშენება, ცალკე პრობლემა იყო აგრეთვე ხარისხიანი სანერგე მასალა. ზემოთაღნიშნულმა ფაქტორებმა თხილის კულტურიდან მიღებული შემოსავლები მინიმუმამდე დაიყვანა - დაეცა არამარტო მოსავლიანობა, არამედ მავნებელ-დაავადებების გავრცელების შედეგად პროდუქციის ხარისხიც.

წლების განმავლობაში დაგროვილი პრობლემების გადაჭრა საჭიროებს კომპლექსურ მიდგომებს, კერძოდ:

- ადგილობრივი მოსახლეობის ხარისხიანი სანერგე მასალით უზრუნველყოფა, რაც გულისხმობს მაღალმოსავლიანი ჯიშების პოპულარაზაციას და მათ დანერგვას ფერმერულ მეურნეობებში;
- საკონსულტაციო მომსახურება, რაც ითვალისწინებს თანამედროვე და ეფექტური აგრო-ტექნიკური ღონისძიებების ჩატარებას;
- ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესება და წარმატებული აგრო-ბიზნესისკენ მისწრაფვის მოტივაციის გაზრდას.

პროგრამის მიზანია გალის ოკუპირებული ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისა და სამეგრელოს რეგიონში მცხოვრებ დევნილების შემოსავლების ზრდა და შესაბამისად მათი სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება თხილის მაღალშემოსავლიანი ნერგების პოპულარიზაციისა და ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესების გზით.

3. პროგრამის აღწერა

რეგიონში ძირითადად გავრცელებულია ადგილობრივი თხილის ჯიშები, რომელთა მოსავლიანობა, მათ შორის გაშენების დროს არასწორი აგროტექნიკური ღონისძიებების შედეგად, საკმაოდ დაბალია. ბოლო პერიოდში ბაზარზე გამოჩნდა მაღალმოსავლიანი, ძირითადად იტალიური ჯიშები - „Tonda di Giffoni“ („ჯიფონი“), „Romana“ („რომანა“) და „Tonda Gentile“ („ტონდა ჯენტილე“), რომლებიც თანდათან ანაცვლებენ ადგილობრივ ჯიშებს. თუმცა ეს პროცესი საკმაოდ რთულად მიდის, რაც განპირობებულია შემდეგი ფაქტორებით:

- ნერგების ფასი მაღალია ადგილობრივ ჯიშებთან შედარებით;
- გაშენების დროს აუცილებელია აგროტექნიკური ღონისძიებების მკაცრი დაცვა მაქსიმალური მოსავლიანობის (მინიმუმ 6-7კგ - ერთ ძირზე) მისაღებად, რაც გარკვეულ ხარჯებთანაა დაკავშირებული;
- ფაქტიურად არ არის თავისუფალი ფართობები და უნდა მოხდეს ძველი პლანტაციების ჩანაცვლება, რაც ასევე ხარჯებთანაა დაკავშირებული და დამატებით გამოიწვევს ფერმერის შემოსავლების დროებით წყვეტას/შემცირებას.

თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში ჩანაცვლების შედეგად მიღებული ფინანსური ეფექტი მნიშვნელოვანი იქნება.

პროგრამის ფარგლებში ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მდებარე ადმინისტრაციული რაიონებში - გალი, ზუგდიდი, წალენჯიხა მოძიებული და შერჩეულ იქნება 10 ფერმერი (5-5 ორივე მხარეს), რომლებსაც გააჩნიათ სურვილი ჩანაცვლონ თხილის ძველი ნარგავები მაღალშემოსავლიანი („ინტენსიური“) ჯიშის ნერგებით (მაგალითად, ჯიფონით). თითოეულ ფერმერის საკუთრებაში არსებულ პლანტაციებში- 2 000 კვ.მ მოხდება ძველი თხილის ნარგავების ახალი ნერგებით ჩანაცვლება. პროგრამით

მათ გადაეცემათ უსასყიდლოდ თხილის ნერგები, მცენარეთა დაცვის საშუალებები და სასუქი, მათ ჩაუტარდებათ სათანადო ტრენინგები. ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მოეწყობა 10 სადემონსტრაციო ნაკვეთი, რაც მისცემს დაინტერესებულ ადგილობრივ ფერმერებს საშუალებას უშუალოდ ნახონ ახალი ჯიშის უპირატესობა. დამატებით პროგრამით ორივე მხარეს მცხოვრები ფერმერებისათვის ჩატარდება 6 პრაქტიკული ტრენინგი სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე, რაც ხელს შეუწყობს ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესებას.

4. მოსალოდნელი შედეგები

პროგრამის განხორციელების შედეგად:

1. მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მდებარე ადმინისტრაციული რაიონებში მოეწყობა 10 სადემონსტრაციო ნაკვეთი.
2. გაუმჯობესდება გალის რაიონში მცხოვრები მოსახლეობის, ზუგდიდისა და წალენჯიხის რაიონებში მცხოვრები აფხაზეთიდან დევნილ ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევები.
3. მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მცხოვრები ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობა მეთხილეობაში ინოვაციური მიდგომების პოპულარიზაციის მეშვეობით.

5. შედეგების შესრულების შეფასების კრიტერიუმები

1. სადემონსტრაციო ნაკვეთების რაოდენობა
2. ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა

შენიშვნა: პრიორიტეტში იგულისხმება ბიუჯეტის პრიორიტეტები, რომლის ფარგლებშიც

სხვადასხვა მხარჯავი დაწესებულებების ახორციელებენ თავიანთ პროგრამებს.